

Hoe zit het met de indexatie van onze pensioenen?

Tot en met het jaar 2015 had ABP de ambitie om de pensioenen en pensioenaanspraken te verhogen met het (gewogen) gemiddelde van de contractloonstijgingen in de overheids- en onderwijssectoren. Vanaf 2016 is het de ambitie van ABP de pensioenen en pensioenaanspraken de prijsontwikkeling te laten volgen (volgens de prijsindex van het CBS, de "gewone CPI"). Voor volledige indexatie is een dekkingsgraad van (in 2018) minstens ongeveer 122% nodig. Bij een dekkingsgraad tot en met 110% mag er helemaal niet geïndexeerd worden. Bij een dekkingsgraad van boven de (in 2018) ongeveer 128% mag ABP de pensioenen en pensioenaanspraken extra verhogen door het alsnog verlenen van eerder niet uitgekeerde indexatie en/of het terugdraaien van eventuele kortingen. ABP mag jaarlijks maximaal 20% van het vermogensoverschot hiervoor inzetten.

Waarom "gokt" ABP met ons pensioengeld?

Pensioenfondsen moeten in bepaalde mate risico lopen om een behoorlijk rendement te kunnen halen. Als ABP voor 100% zekerheid kiest leidt dit tot structureel (te) lage rendementen. Een goede pensioenregeling, met de ambitie om de pensioenen waardevast te houden, wordt dan onbetaalbaar. Het pensioen van ABP wordt maar voor minder dan een derde gefinancierd uit de premie. De rest moet komen uit het over die ingelegde premies behaalde rendement. Om dat goede langjarige rendement te kunnen boeken hanteert ABP een zorgvuldige beleggingsstrategie, waarbij beperkte en beheersbare risico's worden gelopen. Door de uitzonderlijke gevolgen van de kredietcrisis werd ABP hard geraakt. Maar zelfs op het dieptepunt van maart 2009 lag het langjarige rendement van ABP nog altijd hoger dan wat risicoarm beleggen had kunnen worden behaald. Door goede beleggingsresultaten werden de verliezen door de kredietcrisis snel goedgehaakt en het vermogen van ABP nu al weer veel en veel hoger dan vlak voor de crisis.

Als het vermogen van ABP zo groot is, waarom blijft de dekkingsgraad dan toch zo laag?

Dit komt hoofdzakelijk door de extreem lage rente. Pensioenfondsen zijn verplicht alle in de toekomst verschuldigde uitkeringen met de (licht gecorrigeerde) marktrente terug te rekenen naar huidige verplichtingen. De door het beleid van de Europese Centrale Bank historisch lage rente stuwt de verplichtingen van ABP tot ongekende hoogte op. Daarnaast speelt de stijgende levensverwachting een (veel kleinere) rol. ABP moet er rekening mee houden dat er over een gemiddeld steeds langere periode pensioen moet worden uitgekeerd. Dat betreft ook de pensioenrechten die al zijn opgebouwd en waarvoor in het verleden door werkgevers en werknemers onvoldoende premie is betaald.

In de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw is er door verscheidene regeringen een greep in de kas van ABP gedaan. Kan de huidige regering niet worden gedwongen dit geld terug te betalen aan ABP?

Het lag destijds wel iets genuanceerder. Het draaide om een (veel) te lage premieafdracht aan ABP met het oog op een structureel gezonde toestand van het fonds. Wij hadden daar als bond toen al grote moeite mee. ABP geeft zelf de volgende uitleg over wat er in de jaren '80 en '90 is gebeurd:

In de periode 1982-1995, voordat ABP geprivatiseerd werd, is door middel van diverse wettelijke maatregelen de pensioenpremie van ABP verlaagd. Deze premieverlagingen hadden dus de instemming van onze volksvertegenwoordigers en vonden buiten de verantwoordelijkheid van ABP plaats. Van het terugsluizen of het betalen van grote bedragen door ABP aan de overheid is geen sprake geweest. Een en ander moet geplaast worden tegen de achtergrond van de structuur van het pensioenfonds in die tijd. ABP was toen een onderdeel van de overheid en het Rijk stond garant voor de uitbetaling van de pensioenen. Bij de privatisering van ABP per 1 januari 1996 is er voor gezorgd dat op dat moment ruim voldoende geld in kas was om aan de opgebouwde pensioenrechten van de deelnemers te kunnen voldoen. Sinds die datum is ABP een gewoon pensioenfonds en zelf verantwoordelijk voor de eigen financiële positie.

Aan deze uitleg, die klopt, willen wij nog de volgende punten toevoegen:

1. Achteraf, met de kennis van nu, is de handelwijze van de politiek natuurlijk faliekant verkeerd geweest. Maar het moet wel bekeken worden in de context van die tijd. Een dekkingsgraad van net boven de 100% werd in die jaren volstrekt acceptabel gevonden. En ook bij andere pensioenfondsen was langjarig sprake van minder dan kostendeekkende premies, "premieholidays" of zelfs het regelrecht uitnemen van vermogen door bedrijven.
2. De werknemers bij overheid en onderwijs hebben zelf ook voordeel gehad van de lagere premies (werknemersdeel) en de (verbetering van de) VUT-regeling.
3. ABP bevindt zich niet in een slechtere positie dan de andere grote pensioenfondsen.

De conclusie moet helaas luiden dat het volstrekt onhaalbaar is om nu nog -door actie of via juridische middelen- extra stortingen in de ABP-kas af te dwingen van de huidige (of een toekomstige) regering.